

Det kgl. Landhusholdningselskabs Bestyrelsesraadmøde,

d. 29de Oktbr. 1873.

Ifølge Selskabets nye Love afholder det fremtidig kun een ordinær Generalforsamling aarlig, idet Juni Halvaarsmødet bortfalder. Nye Medlemmer optages efter de nye Love af Bestyrelsen, d. v. s. Præsidium og Bestyrelsesraadet i Forening. Der har saaledes i afvigte Sommer ingen Generalforsamling været afholdt, og da der heller ikke i Sommer har været Stof til at sammenkalde Bestyrelsesraadet, ere de til Optagelse i Juni Maaned indmeldte nye Medlemmer i Selskabet optagne ved skriftlig Afstemning af Bestyrelsesraadets Medlemmer. De saaledes indtraadte nye Medlemmer i Selskabet ere følgende:

Ammentorp, R., Forpagter paa Espe ved Skjelskør.

Bloek, Konsul, til Kolledal ved Hørsholm.

Dorph Petersen, Forpagter paa Barfredshøj pr. Hedehus St.

Dons, Enkefru, Forpagterste af Lerchenborg ved Kallundborg.

Christensen, Kammerraad, Hørsholm.

Christensen, A., Proprietær til Cathrinedal ved Stege.

Güldenchrone, Baron, til Urup ved Horsens.

Hads Herreds Landboforening.

Maribo Amts økonomiske Selskab.

Nyholm, Proprietær til Tammestrup ved Horsens.
 Olesen, Ole E., Proprietær til Asdal ved Hjørring.
 Rasmussen, A. E., Gaardejer i Gjentofte.
 Schmith, Kammerraad, til Landsledgaard ved Stege.
 Viborg Amts landøkonomiske Forening.
 Weber, Proprietær til Friheden ved Hørsholm.
 Weber, Grosferer, Søro ved Svendborg.

I Alt ere saaledes 16 nye Medlemmer optagne.

Det første ordinære Møde af det nyvalgte Bestyrelsesraad afholdtes d. 29de Oktober d. A. i Videnskabernes Selskabs Lokale paa Prinsens Palais. Der er i Raadet samlet saa megen Dygtighed fra næsten alle Landets Egne, at man har Grund til derfra at vente al den Impuls til forøget Virksomhed i Selskabet, som Forholdene og Selskabets indskrænkede Pengemidler tilsteder. Det er derfor uheldigt, at den alvorfulde politiske Bevægelse i Anledning af de nye Folkethingsvalg holdt en Del af Raadets Medlemmer borte, hvis Bistand man nødig vilde have undværet. Af Præsidenterne vare tilstede Etatsraad Tesdorpf og Prof. Jørgensen; af Raadets Medlemmer mødte d'Hr. Etatsraad Bendz, Jægermester J. Friis, Kammerraad J. B. H. Andersen, Propr. Heide, Etatsraad Carøe, Gartner Wendt, Kammerherre Neergaard, Godsejer Valentiner, Prof. Prosch, Docent Fjord, Inspektør Buus, Kammerraad Loft, Grev Dannemand, Grev Holstein til Langebækgaard, Godsejer Neergaard til Fuglebjerregaard og Jægermester Lindegaard, i Alt 16 Medlemmer. Forsædet førtes af Prof. Jørgensen.

I Bestyrelsesraadet optoges 2 nye Amts-Medlemmer, nemlig, for Maribo Amt, Propr. Nyholm til Biselund, valgt af Maribo Amts økon. Selskab, og for Ringkjøbing Amt: Forp. Worm paa Heringholm, valgt af Hammerum Herreds Landboforening.

Der er saaledes nu 14 Amter repræsenterede i Bestyrelsesraadet ved Valg af Landboforeninger.

Medens de Medlemmer af Bestyrelsesraadet, som ere

gaaede over i dette fra den tidligere Kommission, forblive deres Valgtid (3 Aar) ud, bestemtes ved Lodtrækning, i hvilken Orden de ifjor direkte valgte Raadsmedlemmer skulle fratræde. Resultatet blev, at i Decbr. 1873 fratræde d'Hr. Venz, Friis, Wendt, Fjord, Vuus, og desuden vælges et nyt Raadsmedlem istedetfor Landstingsmand Jacobsen, som ifjor ikke modtog Valget;

i Decbr. 1874 fratræde d'Hr. Fønnesbech, Steel, Sehestedt-Zuul, Keergaard, Ingerslev, Brosch;

i 1875 fratræde d'Hr. Andersen, Heide, Hofman (Bang), Carøe, Valentiner, Berner-Schilden.

Ligeledes bestemtes ved Lodtrækning, i hvilken Orden Amtsrepræsentanterne skulle afgaa, og Resultatet blev, at i Decbr. 1874 fratræde Repræsentanterne for Hjørring, (Thisted), Aalborg, (Odense), Holbæk og Frederiksborg Amter; i Decbr. 1875 Ringkjøbing, (Ribe), Vejle, Maribo, Sorø, Præstø Amter;

i Decbr. 1876 Viborg, Randers, Aarhus, Svendborg, Rjøbenhavn, (Bornholms) Amter.

Med Klammer ere de 4 Amter betegnede, som endnu ikke have Landbosforeninger repræsenterede i Landhusholdningssekskabet.

Angaaende de staaende Udvalg besluttedes, at der ligesom hidtil skal være to, nemlig Belønningsudvalget og Bogudvalget, det første paa 5 Medlemmer, det andet paa 3 Medlemmer. Deres Funktionstid bestemtes til 3 Aar ad Gangen med stiftevis Fratræden. Til Belønningsudvalget valgtes d'Hr. Heide, Vuus, Andersen, Hofman (Bang), Nyholm fra Lise-lund. Til Bogudvalget valgtes d'Hr. Venz, Friis, Fjord.

Endelig bragtes Budgettet under Forhandling. Præsidiumet forelagde et foreløbigt Udkast, der omfattede de samme Virksomhedsgrene som hidtil, med Undtagelse af de meteorologiske Undersøgelser, og med omtrent den samme Sum, som hidtil paa hver Konto, samt med en Sum af 1500 Rd. blank til nærmere Bestemmelse af Raadet. Budgettets samlede Be-

løb var anslaaet til 13,100 Rb. Bestyrelsesraadet fandt ingen væsentlig Indvending at gjøre imod de enkelte Konti; kun forøgedes Beløbet for Opkrævning af Kontigent fra 30 til 50 Rb., og en Sum af 300 Rb. til Understøttelse af mindre Udstillinger blev strøget, ligesom der fra enkelt Side fremhævedes det Dristelige i, ved Lejlighed at ophæve de mindre væsentlige Virksomhedsgrene, saasnart det viser sig nødvendigt for at faa nogen ny betydningsfuldere Virksomhed igang. Landvæsenslærlingernes Løn bestemtes fremtidig forhøjet til 40, 45, 50 Rb. for henholdsvis 1ste, 2den og 3die Læreaar, og Mejeribødkerlærlingernes Løn bestemtes forhøjet til 40 og 50 Rb. for henholdsvis 1ste og 2det Læreaar. Af Docent Fjord forlangtes omtr. 200 Rb. til Disposition for at kunne aflevere Selskabets meteorologiske Apparater i forsvarlig god Stand til det nye meteorologiske Institut, hvilket Raadet gik ind paa. Af Prof. Prosch stillede et motiveret Forslag om, at Selskabet skulde optage en ny Virksomhedsgren, nemlig Antagelsen af en Specialist med det Hverv at vejlede Landmændene i Husdyravl med særligt Hensyn til Avægsefodning, som faaer større og større Betydning ved den stigende Kreaturudførsel. Forslaget optoges med enstemmigt Bifald af Raadet, og i Diskussionen fremhævedes, at man ikke kan vente at finde nogen Mand, som strax er færdig til at virke direkte for det nævnte Formaal, men at Mandens første Opgave maa blive at samle det forhaandenbærende Erfaringsmateriale hos Landmændene, for senere at kunne blive disses Raadgiver paa et forenet Grundlag af Theori og Praxis. Præsidiumet oplyste, at det allerede har taget denne Gjenstand under Overvejelse, men hidtil intet Skridt foretaget, fordi det endnu ikke havde fundet nogen afgjort kvalificeret Personlighed, som kunde udfylde Pladsen. Forslagsstilleren ansaa det for aldeles sikkert, at Personligheden kunde findes, naar man ikke gjorde overdrevne Fordringer til ham. Opmærksomheden henledtes paa, at Sagens Udførelse vilde blive kostbar, da der foruden Specialistens Løn, maatte tænkes paa at stille betydelige Rejseudgifter til hans

Raadighed. Raadet besluttede at indstille til Generalforsamlingen, at der for næste Aar stilles et Beløb af 1500 Rd. til Præsidiets Disposition med Bemyndigelse til at foretage de fornødne Skridt for at uddanne en rejsende Konsulent i Husdyravlen.

Fra Redaktør Møller-Holst var indkommet et Forslag om at virke for Uddannelsen af en Plantefysiolog i landøkonomisk Retning, idet Forslagsstilleren henviste til de tytte Forsøgsstationers Virksomhed, til Plantefysiologiens Betydning for Belysning af Betingelserne for Planternes frodige Væxt og Udvikling, Belysning af Plantesygdommene, og Kontrol med Markfrøhandelen, hvilken sidste Virksomhedsgren Forslagsstilleren har begyndt privat, men ønskede at afgive til en saadan Fagmand, som nævnt. Fra flere Sider i Raadet udtaltes Anerkjendelse af den fremsatte Tankes Betydning, medens man dog fandt, at Selskabets Midler fortiden ikke tillade det at optage denne nye Virksomhedsgren ved Siden af den før nævnte for Husdyravlen.

Det af Bestyrelsesraadet foreløbig vedtagne Budget vil blive forelagt den kommende Generalforsamling i December d. A. til Beslutning.

Skovbrugsberetninger

for Aaret 1872—73.

Det nordlige Sjælland.

(Fra 6te Kronborg Skovdistrikt.)

Det forløbne Aar har for Skovvegetationen i det Hele taget været særdeles gunstigt, idet den jævnlige Regn har forhindret at Jorden nogenfinde var udtørret, og Frodigheden er derved saavel i den ældre som yngre Skov samt i Kulturerne bleven større end almindelig. Vigtigheden af en god Vandafledning er imidlertid ogsaa bleven isjñnefaldende, da Bevoxningerne overalt, hvor Vandet ikke har havt tilstrækkeligt Afløb, have lidt ved at staa i den sure, opblødte Jordbund. Det kolde Foraar forsinkede Løvspringet saa meget, at det først indtraf, efterat den værste Nattefrost var ophørt, og det er derfor kun paa enkelte Steder, at sildigere indtruffen Nattefrost i de første Døgn af Juni Maaned har gjort nogen Skade, der dog ikke er af Betydning, og det omtales kun for at henlede Opmærksomheden paa denne for Skovbruget, og navnlig for Bøgekulturer paa ubevoxede Steder, saa overordentlig farlige Fjende.

De store Naaletræbevoxninger, der i de nordsjællandske Statsskove ere bestemte til at forandres til Bøge-

skov, gjøre det til en Selvfølge at store Kulturer maa foretages, og de eneste Hindringer, der forarsage at disse Kulturer ikke udstrækkes over endnu større Arealer er Mangel paa Arbejdskraft, der siden de betydelige Gravearbejder, som foretages mellem Søborg Sø og Gilleleje, ere begyndte, er ret følelig her i Egnen. I Efteraaret 1872 og Foraaret 1873 er der imidlertid beplantet omtrent 12 Tdr. Land af Naaletræarealerne paa 6te Kronborg Distrikt, og efterat jeg har kunnet begynde med at foretage Bøgeplantningen under lystillet Gran lykkes den meget godt, hvorimod de Plantninger, der ere foretagne paa tidligere afdrevene større Strækninger, langtfra trives saa godt, og paa flere Steder ere de fuldstændig gaaede tilgrunde ved Nattefrostens Indflydelse. Det er vel forbundet med nogen Besværighed at foretage Udtynding i den Granbevogning, der fra først af bliver staaende til Bestyttelse for de unge Bøge, men den er ikke større, end at den kan overvindes med en ringe Bekostning. Ved den første Hugststilling bør de største Træer fortrinnsvis skoves, for at de ved Fældningen ikke skulle bestadige Plantningen for meget, og naar tillige de opløbne svage Stammer, som ikke ere stive nok til at kunne staa uden Støtte af Nabo træerne, borttages, vil den meget lystillede Bevogning ikke i særdeles høj Grad være udsat for Vindfæld. Efterat Plantningen er udført, maa de Træer, der efterhaanden skoves, bringes ud af Hugsten, hvilket 3 à 4 Arbejdere med god Fortjeneste kunne gjøre, naar Betalingen for Skovningen forhøjes fra $\frac{1}{2}$ Rbf. , som gives, naar Træerne blive liggende, hvor de falde, til 1 Rbf. Ikke saameget i det første Aar efter Plantningen som i de efterfølgende vil ved Forraadnelsen af det for den sluttede Granskov ejendommelige Naaledække fremkomme en meget frodig Græsveget, som let kan blive farlig for den unge Plantning, baade ved at deri samles en Mængde Mus, og ved at Græsset voxer over Planterne og kvæler dem. Denne Græsveget maa derfor fjernes, hvilket ikkun kan ske med Leen, der er et farligt Værktøj, naar den ikke føres af en øvet Haand.

Bed at lade dette Græs afflaa, enten til Grønsfoder eller til Hø, af Skovløbere og paalidelige Skovarbejdere, er det imidlertid lykkes mig at bortskaffe det uden at nogen Skade er skeet, men selv om ogsaa en enkelt Plante hist og her skulde blive afflaaet, er dette uden Betydning i Sammenligning med den Skade, Græsset vilde forvolde ved at blive staaende.

Paa de mange ubevoxede Moseer, der til liden Gavn for Trævegetationen overalt gjennemskjære de herværende Skove, plantes nu hvert Aar betydelige Arealer, saavel med Naaletræ, navnlig Rødgran, som med Løvtræ. Disse Plantninger ere iaar lykkedes særdeles godt, endstjøndt det i Sommerens Begyndelse saa helt betænkeligt ud med Granplantningerne, der vare blevne meget røde under Indflydelsen af den langvarige Kulde og skarpe Blæst. Ved den rigelige og milde Regn, der faldt i Juni Maaned ere de imidlertid komne fuldstændig i Kraft, saa at den Efterplantning, der behøves, vil blive meget ubetydelig. Løvtræplantningerne staa saa frodigt, som man kan ønske sig. Navnlig have de nyplantede Elle iaar gjort saa frodige Sommerstod, som om de havde staaet flere Aar paa Plantestedet.

Da, som ovenfor omtalt, der her paa Distriktet findes overmaade betydelige ubevoxede Mosearealer, og det er af stor Bigtighed for at skaffe det fornødne Læ i Skoven, at de snarest muligt blive skovbevoxede, er det af stor Betydning at finde Midler til at frembringe Skov paa saadanne Steder uden meget Arbejde, og altsaa ogsaa uden synderlig Bekostning, dog saaledes at Hovedøjemedet, Frembringelsen af en værdifuld Skov, ikke tabes af Sigte. Paa en Mose med tørveagtig Jordbund i Harrager Hegn har jeg derfor i sidste Foraar forsøgt at plante 2aarige Birk, tagne af Frøbede, uden Gulgravning, idet Plantens Rod blot blev stukken ned i en Åbning i Jordsmonnet, frembragt ved at sætte en Spade i Jorden, og at trykke Skafte til den ene Side, hvorpaa Jorden atter blev fasttraadt om Planten. Dette Forsøg er lykkedes meget godt, og de smaa Birkeplanter staa nu frodigt og

med store Blade, men det maa vel erindres, at Vejrliget har været særdeles gunstigt for dette Forsøg, saa at man ikke deraf kan slutte, at det i Reglen vil give et saa godt Resultat. I Foraaret 1874 vil det imidlertid blive gjentaget efter en større Maalestof paa lignende Mosestrækninger i samme Skov, idet jeg er overtydet om, at selv om der skulde behøves en temmelig betydelig Efterplantning, ville Kulturomkostninger dog blive billige, da den første Plantning kun koster omtrent 5 Rd. pr. Td. Land. Det er en Selvfølge, at Anvendelsen af denne Kulturmetode er betinget af, at der paa de Steder, hvor der skal plantes, kun findes en svag Græsbevæxt.

I Aggebo Hegn er i den vestlige Udkant under en ældgammel, lynchugget Bøgebevøgning, hvor Jordbunden er overtrukket med et tæt Mosdække, saaret Ædelgran i haffede Kvadrater. Saaningen udførtes i Efteraaret, og som Følge af den milde Vinter begyndte Frøet allerede tidlig at spire. Dette var uheldigt, da en stor Del af de unge Planter gik tilgrunde i den Frost, vi havde i Slutningen af Marts og først i April. Der er imidlertid blevet skaanet saa mange, at de ville kunne give et godt Grundlag for den vordende Bevøgning, og en Eftersaaning vil desuden være let at foretage.

De Forsøg, der her paa Distriktet ere begyndte med Indførelse af fremmede Træarter, ere endnu for meget i deres Barndom, til at man kan udtale nogen Mening om, hvad Resultat de ville give. I en dertil indhegnet Planteskole haves en Del forskellige Planter saavel af fremmede Maaletræer som af Løvtræer, og de fleste af dem staa meget godt.

I mine tidligere Meddelelser til Tidskriftet har jeg omtalt, at Larven af Bombyx pudibunda i flere Aar efter hinanden har afbladet store Strækninger af Bøgeskoven i Baldbj Hegn. Bevøgningen fik som Følge heraf et sygeligt Udseende, og det var derfor en stor Tilfredsstillelse at se, at disse Larver i Sommeren 1872 indfandt sig i ringere Antal end tidligere, og at de døde i stor Mængde, i det mindste for en væsentlig Del, paa Grund af Schneumonider, der havde valgt disse

larver til deres Ynglesteder. Saar ere Larver af Bombyx pudibunda sjældne, og jeg tør derfor haabe, at dette Insekts Angreb paa de herværende Bøgestove er affluttet for denne Gang. Ligeledes er det tidligere omtalte Angreb paa Bøgestoven af en Galhveps, hvorved Bladene forhindredes i deres Udvikling, fuldstændig ophørt, og Bevoringerne have iaar gjenvundet deres kraftige Udseende. Paa enkelte Steder har i dette Foraar Egestoven været angreben af Tortrix Larver, som paa nogle Pletter vare tilstede i saa stor Mængde, at den blev fuldstændig afbladet, men ved kraftig udviklede Sommerskud er denne Skade nu aldeles hævet. Hylesinus pini vedbliver at arbejde paa Fyrrene i Græsted Hegn; dog synes det, at dens Ndelæggelser ere i Aftagende.

Paa de gamle Bøge er der iaar en Del Olden, paa nogle Steder endog saa megen, at der er Haab om at tilvejebringe Selvbefaaning, men i ethvert Tilfælde kunne Plantestolerne paany rekruterer. De andre Løvtræer have iaar meget lidt Frø undtagen Baldbirklønnen, der er overmaade frugtbar. Da Blomstringen af alle Løvtræer var meget rigelig, maa denne gennemgaaende Ufrugtbarhed sandsynligvis være en Følge af det meget kolde Foraarsvejr, der maa have forhindret Befrugtningen. Paa Birken hænge en Mængde Frøakler, men de ere allerede brune og Frøet goldt. At vort Foraar, som det i Reglen er, er meget ugunstigt for Frøets Udvikling paa de tidligt blomstrende Træarter, kan blandt Andet sees deraf, at Spidslønnen, der dog er et Træ, hvis Bøgekreds strækker sig højt mod Nord, ikke har baaret Frø fra 1866; uagtet den flere Gange har blomstret stærkt. At den i enkelte gunstige Aar kan bære meget og godt Frø sees tydeligt i Højbjerg Hegn, hvor der findes naturlig Opvært af den i stor Mængde, men da den blomstrer saa overordentlig tidligt, undgaaer Blomsterne sjældent at blive beskadigede af Frost, der i dens Hjemstavn ikke indtræffer hyppigt, naar Foraaret først er begyndt.

Af Biprodukter, der ere af Betydning for Skovind-

tægten, ere de vigtigste Egebarren og Græsset, paa de ubevoxede Moser. Det er imidlertid kun Barren af de yngre Egebevogninger, der giver nogen væsentlig Indtægt, idet den Kunst at afbarre de gamle Ege medens de staa, som forhen udøvedes af saa Mange, nu mere og mere gaaer af Brug, og det er nu knap længere muligt selv til meget lave Priser at sælge al Barren af alle de gamle Ege, der skulle stoves. Af Egebarren af de yngre Bevogninger sælges her omtrent 2000 Centner aarlig til Modtagelse i de Skovløberboliger og andre Huse, hvor den henbringes, efterat være bleven tørret i Skoven. Iaar er Barren betalt med 11 Mk. pr. Centner, medens Omkostningerne udgjøre 64 ø pr. Centner, og der haves saaledes et Overskud af 7 Mk. pr. Centner, hvilket kunde være en Del større, dersom Transportomkostningerne ikke vare saa høje paa Grund af den store Afstand til nærmeste Banestation. — Salget af Græs til Høslæt paa de ubevoxede Moser indbringer ogsaa et ret anseeligt Beløb, hvis Størrelse dog ikke saa meget beroer paa, hvad Græs disse Moser frembringe, som paa hvorlidt der voxer paa Bøndernes, og navnlig paa Parcelisternes Jorder. Medens der saaledes i Aaret 1870 folgtes for omtrent 4000 Rd. Græs paa 6te Kronborg Distrikts Moser og Enge, blev Græsset i 1872 kun betalt med 1800 Rd. og iaar med 1600 Rd., hvilken Pris er langt fra at være tilfredsstillende, da det Areal som sælges udgjør omtrent 500 Tdr. Land. Det er forøvrigt ganske naturligt, at Landmændene vrage det flette Græs, som i Reglen voxer paa Skovmoserne, saasnart Agerbruget er kommet saa vidt, at det giver gode Kløverafgrøder, og man vil sandsynligvis snart have Vanskelighed ved at sælge Græsset, dersom ikke tørre Aar atter skulde indtræffe, og frembringe en Trang, der ikke findes for Djebliffet. Græsproduktionen skal ifølge Dristningsplanen ophøre, saasnart Moserne kunne tilplantes, og det vil være til overordentlig Nytte for Skovbruget, at denne Produktion, der ikke staaer i den fjerneste Forbindelse dermed, snarest muligt kan ophøre.

Da Egnen omkring de herværende Skove er overmaade

godt forsynet med Tørvemoser, der indeholde Tørv af fortrinlig Bestaffenhed, er det umuligt med nogen egentlig Avance at exploitere Tørvemoserne i Skovene, som indeholde store Masser af udmærket Tørv. De ere derfor nu tilplantede, og der vil altsaa først kunne blive Tale om at benytte Tørv ejorden, naar Plantningerne have opnaaet en saadan Størrelse, at de med Fordel kunne realiseres. Til den Tid ville de i Privates Eje værende Moser sandsynligvis for Størstedelen være saavidt opfsaarne, at der vil være Trang til Aabning af nye Moser, og det er altsaa antageligt, at en betydelig Fordel vil vindes ved den udsatte Realisation af det i Skovene værende Tørvforraad, der desuden ikke vilde kunne ske, uden at Priserne paa Skovprodukterne væsentlig vilde trykkes.

Ved Sorteringen af Skoveffekterne før de stilles til Auktion gaaes der her paa Distriktet ud fra det Princip, at ingen Kjøber for at faa det, han ønsker, skal være nødt til tillige at kjøbe, hvad han ikke trænger til. Dette er her saameget nødvendigere, som adskillige af Kjøberne bo meget langt fra Skovene, f. Ex. i Kjøbenhavn, og de vilde ikke ret vel for at faa noget Gavntræ kunne kjøbe hele Træer, der indeholdt saavel Gavntræ som Brænde og Kvas. Da Priserne paa Gavntræ og Brænde af samme Træart ere saa overmaade forskjellige, saa at f. Ex. Gavntræ af Ahorn i sidste Winter er betalt med 7 à 9 Mk. pr. Rbf., medens opslaaet Brænde kostede 7 Rd. pr. Fv., eller omtrent 12 $\frac{1}{2}$ pr. Rbf., vilde det desuden være meget vanskeligt og besværligt at foretage Buredering af de usorterede Effekter. Opslaaet Bødkertræ af Bøg er iaar betalt med 18 Rd. pr. Fv., medens Favnebrænde solgtes for ca. 9 $\frac{1}{2}$ Rd. Bødkertræ af Eg er iaar betalt med fra 14 Rd. til 24 Rd. pr. Fv. og Egebrænde med henved 6 Rd. Disse Exempler godtgjøre, at Sorteringen betaler sig meget godt, hvilket desuden er saa saare naturligt, efterat Trangen til Gavntræ er bleven mere følelig. Bøgegavntræ i affkaarne Klodse er i de sidste 8 Aar steget fra 24 $\frac{1}{2}$ til 40 $\frac{1}{2}$ pr. Rbf., og det er kun Egegavntræet, der ikke søges med synderlig Over,

hvorfor Prisen bestandig holder sig paa det lave Trin, hvorpaa det blev bragt, da Bygning af Jernstibe blev almindelig, og Huse ikke længere opførtes af Bindingsværk. Prisen paa Eggeavntæ varierer efter Kvaliteten fra 16 p til 40 p pr. Rbf., men den sidstnævnte Pris opnaaes kun sjældent og kun for enkelte udmærket gode Stammer. De gamle Ege i de hæværende Skove give kun lidt Gavntæ i Forhold til deres hele Masse, idet den kun udgjør $\frac{1}{4}$, medens Favnebrændet udgjør $\frac{2}{8}$ og Kvaset $\frac{2}{8}$, men saameget nødvendiggere er det, naar man vil have Alt betalt efter Værdien, at en nøjagtig Sortering foregaaer, før Salg finder Sted.

At Priserne paa Brændsel stadig stige, og stige betydeligt, er uimodsigeligt, men at angive Grunden dertil er ikke saa ganske let. I denne Egn, hvor Stenful aldeles ikke bruges som Brændsel, kunne Kulprisernes Højde vanskelig tænkes at have Indflydelse paa Priserne paa Kvas, Udhug og i det Hele taget paa de Sorter Brændsel, der forbruges af Egnens Befolkning. De private Tørvemoser bearbejdes med stor Iver og levere umaadelige Masser af Brændsel, hvoraf kun en meget ringe Del føres bort herfra. Som bekjendt hører denne Egn til den skovrigeste i Danmark, og dog viser det sig nu mere og mere, at her paa ingen Maade er for stort Skovareal i Forhold til Egnens Forbrug. Vel er det naturligt, at naar Priserne paa andre Fornødenheder — som Tilfældet er — stige, saa ville Brændselspriserne ogsaa forhøjes, forudsat at Brændselet ikke falbydes i større Overflodighed, end at det kan forbruges, og det er det mærkelige, at alt Risbrænde, Fagotter, Knudet og beffadiget Bøgebrænde og Egebrænde i de sidste Aar kjøbes med stor Iver ved Skovauktionerne til stedse stigende Priser. At den Forhøjelse af Arbejdslønnen, som har fundet Sted her saavel som i det øvrige Danmark, bidrager overmaade meget til, at det ringere Brændsel betales højere end tidligere, troer jeg at være Tilfældet, idet derved en stor Mængde Mennesker, der forhen nøjedes med at bruge det usle Brændsel, der kunde hentes hjem fra Skovene paa Konernes Ryg uden

anden Betaling end det møjsommelige Arbejde, som er forbundet med at samle og hjembære det, nu, da dette Arbejde har faaet en forhøjet Værdi, finde, at det er for dyrt, og derfor møde som Kjøbere ved Skovauktionerne. Tillige kan som en medvirkende Årsag anføres, at Skovene, efterat Gjennemhugningerne blive førte mere radikalt end tidligere, ikke længere afgive store Mængder af slet og værdiløst Brændsel, der naturligvis maa trykke Prisen paa de bedre Sorter. Affætningen af Favnebrændet, der ikke bruges af Egnens Beboere, er gaaet meget let fra Haanden, og det er kjøbt af Mellemhandlere paa Skovningsstederne til Priser, der maa ansees for tilfredsstillende i Forhold til den Værdi, Brændet har i Kjøbenhavn. Gjennemsnitsprisen har været omtrent $9\frac{1}{6}$ Rd. pr. Fv., og da Transportomkostningerne til Kjøbenhavn udgjøre 5 Rd. 60 $\frac{1}{2}$, kan den Fordel, Mellemhandlerne have, ikke siges at være for høj. Nedlæggelsen af Brændetransporten paa Esrom Kanal har altsaa ikke medført Vanskeligheder eller Tab for Skovvæsenet, og har blandt Andet bidraget til, at Retteudbyttet stiller sig klarere for Dje end tidligere.

Vejene i Skovene have lidt meget ved Transporten af Skoveffekterne, da Vinteren var meget mild, og da Regn, siden Foraaret begyndte, har været saa hyppig, at de aldrig have været tørre. Paa Grund af Jordbundens Fugtighed har det tillige været vanskeligt, og paa nogle Steder umuligt, at faa Skjærver fjorte paa Vejene, og som Følge heraf er deres Tilstand langt fra tilfredsstillende. Det maa haabes, at en nogenlunde tør Efterhøst vil indtræffe, saa at man før Vinteren begynder kan faa de værste Mangler afhjulpne.

Maarum, den 21de August 1873.

N. Holten.

Det vestlige Sjælland.

(Fra Rastrup Skovdistrikt.)

Vejrforholdene have ingen kjendelig Skade gjort, hverken paa den ældre Skov eller paa de unge Kulturer, uagtet vi havde megen Nattefrost i Foraaret; men Vejret var helt igjennem saa koldt, at Løvspringet forsinkedes, og da Bøgen endelig sprang ud, var Nattefrosten forbi og Skoven som Følge deraf mere end almindelig smuk.

Der er her udført Kulturer i et temmelig betydeligt Omfang, dels paa Overdrev, der ere indtagne til Skov, og dels i Skovene, hvor en Del Moseer ere tilplantede med Gran og Elle (lidt Fyr og Birk), og hvor paa Afdrivnings-Hugsterne den naturlige Forryngelse er kommet til Hjælp med Plantning, ligesom der ogsaa er plantet Bøg under en 30aarig Egebevoering. Kulturerne, som overalt ere udførte ved Plantning, ere slaaede godt an, tildels endog udmærket godt; saaledes f. Ex. plantedes ca. 10,000 Granplanter i en Mose af tørvet Beskaffenhed, uden at jeg har kunnet opdage en eneste Plante, der er gaaet ud. De Bøge, der plantedes under Egene, fattes efter Spiralboer; nogle saa Steder af ringe Jordbunds Beskaffenhed og med fast Underlag blev Jorden kulegravet paa 20" i Strimler paa 2 Favnes Brede; men iøvrigt er al Plantning udført i almindelige gravede Huller paa 12" i Dybden og i Reglen 12" i □, undertiden dog ogsaa 18" i □, saaledes til Elle og paa Steder, hvor Jorden var meget græsloben. Ved Gravningen kastes Jorden fra det ene Hul i det andet, og det Halve af Tørven lægges paa Bunden, den anden Halvdel lægges op til, men udenfor Hullet og hjælper dels til lidt Læ for Planten og dels til at holde Græsset borte. At lægge Tørven paa gammeldags Vis umiddelbart op til Planten og dække Hullet dermed er efter min Overbevisning til Skade, da det netop er af Bigtighed, at Jorden i Hullet holdes løs, saa at den er i Stand til at indsuge Luft og Fugtighed, hvilket forhindres, naar Tørven ligger over den.

Her er intet Forsøg gjort, hverken med fremmede Træarter eller med nye Kulturmetoder.

I et Overdrev, der er indtaget til Beplantning med Gran, er der en Mængde smaa Myre-Tuer, som det er umuligt at undgaa ved Plantningen. Hvor nu en Plante kommer til at staa i en saadan Tue eller tæt op til den, gaaer den ofte ud, og megen Umplantning er af den Grund bleven nødvendig. Jeg troer ikke, at Myrerne angribe Rødderne, men Planten har ondt ved at gro, fordi Jorden i Tuen er alt for løs og for tør. Det er saaledes en Ulempe, der foraarsages af Insekter, men iøvrigt er den Skade forsvindende, som Insekter have anrettet her, saavel paa Kulturer som paa den gamle Skov.

Af Olden er der ikke saa lidt i Aar; der er lidt Agern, og en Del Bog; det er langtfra noget fuldt Olden-Aar, men de Bøge der i det Hele taget ere frugtbærende, ere rigeligt besatte, og Bogen synes ogsaa at ville blive god. Efter det udmærkede Olden-Aar i 1869 er der vel nu ikke Trang til Olden, da der er en overvældende Masse Bøgeplanter fra det Aar, baade paa Hugsterne og i Planteskolerne, og det maa da erindres, hvad jeg troer, der ikke lægges tilstrækkelig Vægt paa, at Olden altid maa foraarsage et Tab i Tilvæksten, der sikkert langtfra dækkes ved den Føde for Svin, som den afgiver.

Hesfelnødder forekomme i Aar i Mængde.

Af Biprodukter er det her kun Egebart, der har større Betydning; af Egetræer taxerede til 630 Favne og af 370 Bf. Udhug vandtes saaledes her paa Distriktet forrige Aar: 435 Skpd. renset Bark, der gav et Overflud af 1230 Rd. Barken leveres renset og hugget ved Garverierne i Byerne. Af nogenlunde gode Egetræer kunne vi her regne at faa ca. $\frac{2}{3}$ Skpd. renset Bark gennemsnitlig af hver Favne. I Foraaet gif Barken daarligt og var saa vanskelig at faa af, at der var ikke saa Træer, hvorefter vi slet ingen Bark fik. Grunden dertil formoder jeg var den, at der paa Grund af det

kolde Foraar ikke kom nogen rigtig Kraft i Saft-Omløbet, som ogsaa viste sig ved det overordentlig langsomme Løvspring hos Egen.

Af andre Biprodukter benyttes nogen Høslæt og Tørv, ligesom Olden benyttes ved at drive Svin paa Skoven i Olden=År.

Alt sælges her uopfkøvet, og af Skovbestyrelsen kan saaledes ingen Sortering foretages. Rjøberne af Bøgetræer lade lægge Gavntræ=Kævler fra, dels til eget Brug, men hyppig til Salg, ligesom der ogsaa bliver sat særegne Favne fra til Bødker-, Træsto- og Hjultræ. Imidlertid forekommer det mig, at Træhandelen her paa Egnen staaer paa et meget lavt Standpunkt, og det Samme gjælder vistnok om hele Landet, og særdeles ønskeligt for Skovbruget vilde det være, om Mænd med Forskud og god Indsigt i Aptrering vilde lægge sig efter at tildanne og forhandle Træ.

Hammersvold, d. 25de August 1873.

Spandet.

Fyen.

Faa År have været saa gunstige for Skovtræernes Udvikling som 1872. Forsommeren var mild og gav saa godt som ingen Nattefrost, Resten af Sommeren vedligeholdt en til Årstiden passende Temperatur med jævnlig, rigtignok noget ulige fordelt, Regn, og dette Vejrlig fortsattes gennem hele Efteraaret og Størstedelen af Vinteren. Vinterfrosten indtraf først i Midten af December og holdt atter op i Slutningen. Skovtræernes Vøretidsrum var saaledes i det nævnte År længere end almindeligt, og da tillige Frøbæringen var ringe, er det naturligt, at de af Planten indtagne Næringsstoffer have sammentrængt sig i en ualmindelig stærk Vedtilvæxt.

Stormen den 13de November vides ikke at have anrettet nogen overordentlig Skade i Skovene. Hvorvidt Havets Oversvømmelse under denne Storm har forarsaget Skovene ved Kysten nogen Ulæmpe er ikke kommet til min Kundskab.

1873 begyndte meget mildt; Vinterkulden i Aarets første Maaneder var ikke stræng og kun af kort Varighed. Foraaret var i Begyndelsen gunstigt for Plantningsarbejdet, men de stærkt tørrende og kolde Vinde fra Nord og Øst med Sne- og Hagelbyger om Dagen og stærk Frost om Natten, som karakteriserede sidste Halvdel af April og Størstedelen af Maj have ikke undladt at virke skadeligt paa en Del af de i dette Tidsrum udførte Planteskolearbejder. Efter denne Krise har imidlertid Vejrliget begunstiget Skovvegetationen overordentlig, og naar undtages nogle kolde Nordøst-Væstbøgn i Juni, der stærkt medtog de unge Skud, har intet forstyrret den hyppige Væxt af Kulturplanterne, men desværre heller ikke af Græs og Strup, som det har kostet meget at holde i Aave.

Større Kulturer ved Gaaning ere, saavidt jeg veed, ikke udførte i det forløbne Aar; Frø dertil har ikke været tilstede i rigelig Mængde. Derimod har Skolernes Rigdom paa plantefærdige Planter i Aar givet Lejlighed til at fuldføre mange tilbagestaaende Arealers Kultur, denne Lejlighed er ogsaa bleven flittig benyttet her i Stiftet, og Resultaterne have faa godt som overalt viist sig gode, men jeg maa ved Siden heraf navnlig for Menhugsternes Vedkommende fremhæve ovenomtalte Ugræs-væxt som en meget byrde- eller farefuld Ulæmpe.

Indførelsen af fremmede Træarter indskrænker sig endnu kun til Forsøg i Planteskoler og Udplantning i enkelt Tal, men disse Forsøg blive Aar for Aar mere almindelige og ville uden Tvivl allerede om faa Aar give betydningsfulde Resultater for Fremtids-Skovbruget.

Insektskade vides ikke at have været betydelig i det forløbne Aar. Enkelte Steder har jeg seet ældre Egebevo-ninger ved Snudebiller ganske berøvede deres første Bladudvik-

ling. I Plantestoler har den i Sommer 3 Aar gamle Oldenborrelarve pletvis anrettet megen Ødelæggelse.

Der vil i Aar de fleste Steder i ældre Bøgefløve blive en Del Olden, men langt fra saa rigelig som man ventede af den ualmindelig rige Blomstring. Blandt de andre Skovtræer tegne Lønner og Fyrren til at give rigt Frøudbytte, men især maa fremhæves den i Aar overordentlige Frugtbarhed hos Hæsfelen. Maatte den altfor tidlige Blufning af dens Nødder — en almindelig Ustik — kunne blive hæmmet!

Af Biprodukter have kun de med Skovbrug almindelig forbundne, nemlig Tørv, Græs og Egebart, Betydning her paa Fyen. Med Affætning af Rødgranbart har der paa et mig bekendt Sted været gjort Forsøg, hvis Resultat var en Salgspris af 60 § for 100 Pd. grøn Bægt i raa Tilstand paa Afbarkningsstedet, medens Arbejdslønnen for Aftagningen androg det Halve.

Rangefø Skovridergaard, d. 23de August 1873.

Carl Bloch.

Det nordlige Sylland.

I det forløbne Aar have Vejrforholdene for det Rude-rupholmste Distrikts Vedkommende været meget gunstige uden forsaavidt Nattefrosten i Foraarsmaanederne tilbageholdt Bøgefløven i dens Udspring, som ikke stete før sidst i Maj Maa-ned, ligesom den virkede stadelig i Bøgenes Blomstringstid; men hverken den ældre Skov eller de unge Kulturer have lidt af Storm eller Snetryk.

Ligesom i de foregaaende Aar er der i sidste Foraar efter Renhugst blevet udført betydelige Plantninger af Bøg og Rødgran, ligesom større Hebearealer ere blevne tilplantede dels med Rødgran, dels med *p. auctriaca* og *p. montana*.

Alle Kulturer ere slaæde godt an, og navnlig fremhæves Bøge-
kulturerne som særdeles vellykkede. Et ligesaa heldigt Resultat
sees i Plantestolerne, hvor saavel Arbejdet fra i Aar som fra
forrige Aar intet lader tilbage at ønske.

Af Kulturmetoder har jeg anvendt dyb gravede Græs-
ter, som have ligget aabne Vinteren over, almindelige $\frac{1}{2}$ Alen
dyb gravede Plante huller, og Tueplantning.

Kulturgrøfter anseer jeg for at være den bedste og sikreste,
men tillige den kostbareste Methode; jeg anvender den til Bøge-
kultur og til Fyrplantninger; jeg bruger almindelige Plante huller
paa nogenlunde god Hede bund og Tueplantning i Moser og paa
stærke Græs jorder, eftersom Græsset ikke kan lægge sig som et
Filt over Planterne paa Tuerne. Paa magre Agerjorder, der
i Almindelighed ere vanskelige at kultivere end Hedejord, har
jeg i flere Aar brugt at pløje enkelte Furer i 2 Alens Af-
stand, og i disse ved Hjælp af Spaden eller Boret plantet
2aarige Frøbende-Gran. Denne Kultur er lykkes langt bedre
end tidligere Plantninger paa almindelig Maade, og da den
er langt mindre bekostelig end enhver anden Fremgangsmaade,
fortjener samme efter min Erfaring at anbefales.

Dette Distrikt har i det forløbne Aar været ualmindelig
hjem søgt af Insekter. I forrige Sommer saaes en ikke ube-
tydelig Del visne og krumbøjede Skud paa de unge Fyr,
navnlig paa *p. austriaca* og *p. sylvestris*, hidrørende fra In-
sekter; men man trostede sig med, at dette Onde, som saa ofte
tidligere, kun vilde være forbigaaende; dog forgjæves, thi i
endnu langt højere Grad er det tiltaget i denne Sommer.
Paa større Strækninger findes Fyr fra næppe 1 Alens indtil
3 Alens Højde angrebne af Insekter; nogle have arbejdet dem
igjennem det nye Skud og udboret det som en Ribespids, an-
dre have gnavet dem ind fra Siden ved Roden af Aarskuddet, saa
at dette er faldet til Siden, og naar man undersøger det
nøjere, findes der i de visne Skud en liden sort Bille; og
nedenfor i det friske Træ 3 forskjellige Arter smaa Møl saa-
velsom Larver og Pupper, hvilket synes at give Formodning

om, at disse skadelige Insekter yngle flere Gange i een Sommer og saaledes maa formere dem i det Utrolige. Jeg har forsøgt paa en mindre Strækning at lade alle de angrebne Fyr rense, ikke alene ved at afbryde de visne Skud, men ogsaa at udfjære Tilholdsstedet i det friske Træ; dog paa større Arealer bliver et saadant Arbejde uoverkommeligt. Heldigvis findes ogsaa de saakaldte Schneumonider, og man kan derfor haabe, at disse ville faa Bugt med de skadelige Insekter. Der gives ikke faa Mejsler her i Bøgeskoven, men man seer ikke disse Fugle i Fyrkulturen. I Tidsskriftets 7de Bind 1ste Hefte findes en Artikel af Forstkandidat Friis „Hvorfor vil Fyrren ikke trives paa de jydse Hejder“, og efter den her gjorte Erfaring kan jeg fuldstændig samstemme med Forfatteren i, at det ikke faa meget er Klima og Jordbund som de skadelige Insekter, der ere Skyld i, at Fyrren trives saa daarligt paa Hejderne.

I Slutningen af forrige Sommer optraadte en betydelig Mængde Larver af *Bombyx pudibunda*, som afbladede en temmelig udstrakt midaldrende Bøgebevogning saaledes, at den i September frembød et Syn som en Skov midt om Vinteren. Denne Larve har ikke viist sig endnu i denne Sommer, men kan maaste indfinde sig senere hen. Mærkelig nok synes disse Larver kun at finde Behag i Bladene paa højere Træer, hvorimod man her ikke fandt Spor af, at de havde angrebet endog temmelig stor Dpvæxt.

Der er Udsigt til, at der til Efteraaret vil blive et nogenledes godt Oldensald, dog næppe faa rigeligt som man først paa Sommeren havde ventet. Paa Rødgranen sees ikke mange Frøfogler, hvorimod *abies alba* og *p. montana* ere rigeligere forsynede.

Af Biprodukter haves her paa Distriktet kun Tørv; men Indtægterne heraf er af ringe Betydning, eftersom hele den omliggende Egn er vel forsynet med Tørvemoser.

Skoveffekternes Salg har i det forløbne Aar været ualmindelig gunstig for Skovdistrikterne i det nordlige Jylland.

Paa det Buderupholmste Distrikt betales i Vinter for godt Bøge-Kløvebrænde 10 Rdl., Fagotter rigelig 8 Rdl., for Pindebrænde 4 à 5 Rdl. pr. Favn og Savntræklodse 2 Mk. til næsten 3 Mk. pr. Rbf., Alt foruden Salær, 10 ø pr. Rdl., og ved de i denne Sommer afholdte Auktioner ere Priserne stegne indtil ca. 1 Rdl. højere pr. Favn.

Savntræ sælges her altid i hele Kæbler, og Affætningen heraf giver altsaa ikke Anledning til nogen særlig Sortering af det opskovede Træ.

Moskov i August 1873.

Hansen.

Det østlige Sjælland.

Da jeg for et Par Aar siden sendte Dem nogle Meddelelser, lovede jeg at underrette Dem om Virkningen af en Udgrøftning, jeg lod foretage i en ældre Plantning paa en tør Heide; — jeg skal nu indfri dette Løfte, men maa dog forinden forudsikke nogle Bemærkninger.

For 10 à 12 Aar siden paabegyndte jeg Tilplantningen af en Heide paa c. 70 Tdr. Land, som hører her under Ejendommen, og støder umiddelbart op til Kattegattet. Jordbundens Bestaffenhed er meget ringe, nemlig en tør mager Bund med Ahl eller ahllignende Lag i Undergrunden i en gennemsnitlig Dybde af 3 Quarter. Ahlen er ikke af nogen stor Tykkelse, men dog tilstrækkelig til at være skadelig for Plantningen. Tilplantningen af denne Heide skete i de første Aar paa samme Vis, som dengang var almindelig, nemlig hovedsagelig med Rødgran, dels Frøbedsplanter, som bleve plantede med Bor, dels udprlede fireaarige Planter, dernæst Hvidgran (*pinus alba*), som anvendtes i Udkanten til Læ, endvidere almindelig Fyr

(p. sylvestris), hvoraf en Del blev saaet i Kvadrater. Hvor Boret ikke anvendtes blev der gravet Huller i en Dybde af 10 à 12 Tommer, hvori god Kulturjord blandedes med Hedejorden. Allerede i den tørre Sommer 1865 gik saa at sige Alt ud, som var plantet med Bor og hvad der var saaet af Fyr. Efterplantningen blev derpaa udført for Størstedelen med Bjergfyr (p. montana) og østerrigsk Fyr (p. austriaca), som ogsaa have holdt sig upaaklageligt trods de tørre og varme Sommer i 1868, 1869 og 1870, medens Rødgranen led meget. Hele Plantningen havde imidlertid et temmelig daarligt Udseende og gjorde ingen Fremgang, undtagen hvad der var plantet i kulegravede Rønder, hvormed jeg var begyndt i de senere Aar. Jeg besluttede da i Efteraaret 1871, for at hjælpe den ældre daarlige Plantning, at udgrøfte Heden og bedækkede Lynge aldeles omkring Planterne med den opkastede Jord fra Grøfterne; disse ere af Størrelse som almindelige Draingrøfter, mindst 1 Alen dybe, saa at Ahlen eller Rusten allevegne er gjenembrudt og det gule Sand derunder kommet frem. Afstanden imellem Grøfterne er i Reglen 5 à 6 Alen og Prisen herfor saavel som for Spredningen af Jorden fra Undergrunden omkring Planterne har været 2¹/₂ β pr. Favn og er nu 3 β . Allerede forrige Sommer kunde jeg spore god Virkning paa de Steder, hvor Udgrøftningen var foregaaet om Efteraaret og Vinteren forud. Granplanterne fik et bedre og mere kraftigt Udseende, nemlig en grøn Farve istedetfor den tidligere gule. Men i denne Sommer har Fremgangen været ganske paafaldende paa de udgrøftede Arealer i Sammenligning med Planterne i Nærheden, hvor Udgrøftningen ikke har fundet Sted. Saavel Granplanterne som Fyrreplanterne have ikke alene saaet et kraftigt og frodigt Udseende overalt, hvor denne Kultur med aabne Grøfter er foretaget, men de have endog gjort smukke og gode Skud, saa at Enhver, der nu seer Plantagen, og ikke veed, hvor gammel den er, vil bedømme den som høist velskikket. Samtidig med Gravningen af de aabne Grøfter har jeg ogsaa forsøgt i lignende Dybde og Afstand

med kulegravede Rønder i Planteraderne, samt foretaget Hæning rundt omkring de ældre Planter, for at tilintetgjøre Lynngen, men Virkningen heraf har ikke nær viist sig saa gunstig, som hvor de aabne Grøfter ere anvendte. Det heldige Resultat, der herved er opnaaet, uagtet Heden er af en saa tør Bestaaffenhed som vel er mulig, maa hidrøre fra, at Luften igjennem de aabne Grøfter i en ganske anden Grad kan indvirke paa Planterødderne end i de dækkede Rønder, ligesom ogsaa at Lynngens Ødelæggelse omkring Planterne foregaaer paa en mere fuldkommen Maade, hvor Jorden fra Undergrunden opkastes og spredes over Lynngen, end hvor det skeer blot ved en Borthakning. Forhen ansaa man det for gavnligt, at Planterne havde den tætte og høje Lynng rundt omkring sig, for at give et godt Læ, men man erindrede ikke, at denne tærede paa Jorden, borttog en stor Del af den Fugtighed, som ellers vilde komme Planterne tilgode, og med sine Rødder generede de fine Planterødder i deres Udvikling. So mere enhver Plantning kan holdes ren og være fri for Græs, Lynng og Ukrud, desto sikrere og hurtigere vil den gjøre Fremgang. Efter min Erfaring er Reolpløjning med den hannoveranske Plov eller den saakaldte forbedrede svenske, hvormed der nu arbejdes af Hede-selskabet paa Høgilgaard og omliggende Plantager, den bedste Kulturmethode paa Hedearealer, eller, hvor de lokale Forhold ikke egne sig dertil, Kulegravning, og, hvad denne sidste angaaer, tilraader jeg kulegravede Rønder, af tilstrækkelig Dybde naturligvis, og af $1\frac{1}{2}$ Alens Brede i en indbyrdes Afstand af 4 Alen, hvori plantes Rødgran, Hvidgran, alm. Fyr og østerrigsk Fyr, kort sagt de mere værdifulde Planter efter Jundens Bestaaffenhed. Imellem de kulegravede Rønder plantes pinus montana i to Rader i almindelige Huller. Saavel ved Reolpløjning som ved Kulegravning bliver man istand til at holde rent om Planterne og befri dem for Lynngen, ligesom man ogsaa derved kommer til at give Jorden den tilstrækkelig dybe og grundige Bearbejdelse, der er af saa overordentlig Betydning for al Plantning, undtagen hvor den udføres paa en i

Forvejen aldeles løs og sandet Bund. Det er vel sandt, at det bliver dyrere at plante paa denne mere intensive Maade, end paa den tidligere almindelig brugte, men det er egentlig kun det første Udlæg, hvorom det drejer sig, thi naar man betænker, hvad der spares ved Efterplantning, og hvor langt anderledes hurtig og kraftig Planteværten bliver, er der intet Spørgsmaal om, at man alligevel staaer sig derved.

Med Hensyn til fremmede Træarter, eller saadanne, som ikke tidligere have været almindelige, navnlig i denne Egn, har jeg i de senere Aar lagt Vind paa at anskaffe gode og nyttige Pileforter, deriblandt den udmærkede Baandpil *salix viminalis*, som groer særdeles frodigt paa god og fugtig Bund, men ogsaa tager til Takke med en simplere, naar Jorden er kulegravet, og der holdes godt rent om Planterne. Det var at ønske, om Pilekulturerne, og navnlig de Arter, som afgive værdifulde Effekter, kunne vinde en større Udbredelse her i Landet, saa at vi bleve istand til at tilfredsstille vort eget Forbrug, istedetfor at hente det fra Udlandet, og derved aarlig sende mange Penge ud af vort eget Land. Den største Del af mine gode Pileforter har jeg faaet fra Kap. Dalgas's Planteskole, Montana, ved Aarhus, og Hedeselskabet bestræber sig for hvert Aar at anskaffe flere til sine egne Planteskoler, saa at Udsalg ogsaa vil kunne ske derfra.

Hvad Insekter angaaer, er der ikke her noget Særligt i Aar at bemærke. I Fyrren har *Tortrix Buoliana*, som sædvanlig, viist sig og anrettet nogen Skade. Men den værste Fjende for Planterne har dog *Musene* været, som have ødelagt her i Skovene paa flere Steder de unge Bøge, saa at en næsten fuldstændig Efterplantning maa foregaa. Hvorvidt Skaden er steet i sin fulde Omfang i den forløbne Vinter eller for en Del hidrører fra den foregaaende, og navnlig det stærke Snelag i Marts 1872, skal jeg ikke med Bestemthed afgjøre, men jeg er nærmest tilbøjelig til at antage det Sidste. *Musene* have ogsaa angrebet de unge *Åste*, og pletvis *Åhorn* og *Elm*, men det er dog hovedsagelig gaaet ud over de unge

Bøge, og af disse have de plantede lidt langt mere end den naturlige Opvæxt. Det eneste Middel jeg kjender, hvorved man nogenlunde kan sættes iftand til at værne de unge Bøge- og Asteplantninger mod Mussebid, er ved at holde saa rent som muligt omkring Planterne om Sommeren og Efteraaaret. Jeg har dog paa den Maade skaffet mig Fred flere Steder i Skovene, hvor Musene gjentagne Gange havde huseret om Vinteren, hvad enten Grunden nu er, at de forstyrres ved Gravningen og Hakningen omkring Planterne, eller at de miste det gode Vinterophold, som Græsset og Ukrudet afgiver, naar det ikke afhugges og bortføres om Sommeren. Sandsynligvis er det begge Omstændigheder tilsammen, som have ledet til det forønskede Resultat, at slippe taaleligt fra disse meget uvelkomne Gjæsters Besøg i Plantekulturerne.

Rugaard, den 31te August 1873.

F. Mourier-Petersen.

Det sydlige Sjælland.

Sjældent har den ældre Skov og de unge Kulturer udviklet sig frodigere og kraftigere end i Aar. Et ualmindeligt rigeligt Nedslag sidstafvigte Efteraar, en overordentlig mild Vinter, et koldt Foraar, der forhindrede Vegetationens altfør tidlige Udvikling, og endelig en Sommer, der vistnok paa de fleste af Landets Egne har tildelt Skovvegetationen Varme og Fugtighed i passende Maal, ere de gunstige Betingelser, hvorunder vore Skove og Kulturer have tilbragt det sidste Aar.

Naar undtages Stormen den 13de November forrige Aar, der hist og her saavel i Løv- som i Naaletræskovene frembragte en Del Bindfælder, har overordentlige Naturbegivenheder ikke havt nogen Indflydelse paa Skovenes Tilstand og Væxtforhold.

Paa adskillige Egne her i Jylland, saaledes i høj Grad ved Viborg og Hald, have Egeffovene i Juni Maaned været hjemføgne af en Larve, der næsten ganske afbladede Træerne. Af hvilken Art denne Larve har været kan jeg desværre ikke angive, da den ikke har huseret her paa Egnen, og var forsvunden, da jeg paa de angivne Steder saa Følgerne af dens Graadighed.

Paa Kulturerne er det, saavidt jeg har haft Lejlighed til at bemærke det, kun Oldenborrelarven, der har gjort nogen Skade. Det er just ikke i nogen vid Udstrækning, at dens skadelige Tilstedeværelse spores, men hvor den findes, som f. Ex. her paa Egnen i enkelte Planteskoler og paa enkelte Strøg i Kulturerne, gjør den næsten rent Vord.

Af større Kulturer i det sydlige Jylland, udførte i det sidste Aar, skal jeg nævne Stilde-Plantage i Nærheden af Hølsted. Her er i det forløbne Efteraar og i Foraaret tilplantet imellem 80 og 90 Tdr. Land med Rødgran og for en mindre Del med østerrigsk Fyr og Hvidgran. Hele denne Plantning staaer fortrinligt, men desværre ere de velskikkede Besaaninger, som for 3 og 2 Aar siden ere udførte sammesteds med den rosenfæ Saamaskine, nu saagodtsom helt ødelagte af Oldenborrelarven.

Af større Hedestrækninger indtages jo under det danske Hedefællesskabs Ledelse den ene efter den anden til Beplantning, og det er fornemlig Hammerum Herred og navnlig Herning-Eggen, der først vil komme til at vise Resultaterne af dets Beplantningsvirksomhed. Disse Egne ligge imidlertid saa langt fra den Kreds af Jylland, jeg her nærmest har at give Beretning om, at jeg skal indstrænke mig til blot at minde om dem.

Som nærmere liggende private Hedbeplantninger af større Omfang, der have rigtig god Fremgang, skal jeg nævne Gibe-Houborg, Klelund og Varde Plantager, hvortil endnu kommer de ikke ubetydelige Beplantninger, der udføres paa Stamhuset Nørholm. Men næppe har man med Flid og Omhu faaet

Skoven frem, før man ogsaa har dens Fjender, saaledes just paa Nørholm, hvor en betydelig Kultur med afvejlende Rækker af østerrigsk Fyr og Hvidgran er bleven stærkt angreben af *Hylesinus piniperda*. Heldigvis er det kun Fyrren, der er angreben, medens Hvidgranen er helt forstaaet, saa der er gode Udsigter til at Plantagen, om den end bliver noget for tidlig udtyndet, dog vil holde sig. Ved energisk Indsamling af Larver og Insekter samt Borthugning og Opbrænding af de mest angrebne Træer, kan det dog haabes at formindske Ondet.

Paa Nørholm saavel som i Skovanlægene ved Herning er den dybe Reolpløjning bragt i Anvendelse i det sidste Aar.

Jordbundens dybe Bearbejdning for Kulturerne vinder heldigvis stedse mere Anerkjendelse og Indgang, og dens gavnlige Indflydelse er ogsaa saa slaaende, at den uagtet sin Kostbarhed maa indrømmes Fortrinet for den lettere Bearbejdning. Hvor man imidlertid har en almindelig Hulsekultur, som staaer i Stampe, enten paa Grund af Jordbundens Magerhed, eller fordi Græs eller Lyng trykker Plantningen, er det mærkeligt i hvilken Grad man kan bringe fornøjet Liv i en saadan Kultur, naar man graver omkring Planterne i et lille Spadespids Dybde og i en Rundkreds af 12 à 18" Radius, og Ordsproget „saalænge der er Liv er der Haab" kan man med fuld Føje anvende paa den Slags Kultur, naar man blot vil underkaste dem en Behandling som foranført med Spaden eller Hakken.

Vi ville ikke faa megen Bøgeolden iaar, men dog altid nok til at forsyne Planteskolerne med de fornødne Planter, hvilket maa ansees for et stort Gode. Birk og Ahorn ville ligeledes give en Del Frø, samt -- skjønt vist i ringe Grad — Rødgran.

Musene have iaar viist sig ualmindelig flemme ved Bøgeoppærten og ligesaa Gallemyggen, hvis Forekomst vel er mere indskrænket og af mindre Betydning, men som dog er generende nok, hvor den falder paa, fordi den holder sig flere Aar i Rad paa et og samme Sted og, som f. Ex. hos mig,

i den Grad overfalder Planter paa 1—6 Fod i Højde, at Bladene blive aldeles bedækkede med Galæbler, hvorved Planten kjendelig forsættes i Værten. Noget Forebyggelsesmiddel imod dette Insekt kjender jeg ikke, og det skulde glæde mig, om disse mine Dringer maatte give Anledning til at En og Anden, som er bekjendt med Gallemyggens Optraeden og Midler derimod, vilde ved Lejlighed udtale sig derom. Forstraad Holten har engang i en af sine Beretninger til Tidsskriftet flygtig omtalt dette Insekts Forekomst i en af de Skove, der er underlagt hans Bestyrelse, men ellers har jeg aldrig hørt det omtale som besværligt.

Gjøddinggaard, d. 26de August 1873.

Fr. Bang.
